

Het OntwikkelingsPerspectiefPlan in relatie tot het werken met een eigen leerlijn.

Bronnen:

Brochure OPP, SWV PO Groningen (www.passendonderwijsgroningen.nl) ;
Regeling leerresultaten PO 2014, zichtdatum 15-11-2016, geldend vanaf 01-01-2016;
Analyse en Waardering van Opbrengsten, Primair Onderwijs, Inspectie van het Onderwijs, januari 2016;
Formulering basisondersteuning SWV PO 20.01, 2014.

Jannes de Vries, januari 2017

Vraagstellingen:

1. Voor welke leerlingen stellen we een OntwikkelingsPerspectiefPlan (OPP) op?
2. Wat is de noodzaak om voor leerlingen die werken volgens een eigen leerlijn een OPP op te stellen?
3. Is het mogelijk om gebruik te maken van hetzelfde (bijgestelde) format?

1. Voor welke leerlingen stellen we een OntwikkelingsPerspectiefPlan (OPP) op?

- leerlingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs;
- leerlingen in het praktijkonderwijs;
- leerlingen in het speciaal basisonderwijs;
- leerlingen die extra ondersteuning krijgen in het regulier basis- en voortgezet onderwijs.

Reguliere basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs hoeven geen ontwikkelingsperspectief op te stellen voor ondersteuning die valt binnen de afspraak voor basisondersteuning, zoals in het eigen ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband beschreven. Deze in het ondersteuningsplan opgeschreven afspraak over wat onder basisondersteuning valt en wat onder extra ondersteuning, is bepalend voor de gevallen waarin er een OPP moet worden opgesteld. Een OPP mag uiteraard ook in situaties gemaakt worden die niet verplicht zijn. Afspraken daarover worden gemaakt op samenwerkingsverband-, bestuurs- of schoolniveau.

Scholen zijn verplicht een OntwikkelingsPerspectiefPlan opstellen voor: Binnen zes weken nadat er afspraken zijn gemaakt over extra ondersteuning in het reguliere onderwijs, stelt de school het ontwikkelingsperspectief voor deze leerling vast. Daarbij wordt afgestemd met ouders.

Een OntwikkelingsPerspectiefPlan (OPP) bestaat in ieder geval uit een aantal (wettelijk) verplichte onderdelen. Voor het basisonderwijs is dat hieronder geschetst.

De te verwachten uitstroombestemming van de leerling.

Daarmee wordt in het basisonderwijs en in het speciaal basisonderwijs gedoeld op uitstroom naar één van de onderwijssoorten in het regulier voortgezet onderwijs dan wel uitstroom naar één van de uitstroomprofielen in het voortgezet speciaal onderwijs.

De onderbouwing van de verwachte uitstroombestemming van de leerling.

Deze onderbouwing bevat de samenhangende argumenten die relevant zijn voor het onderwijs en die daarmee de keuze onderbouwen voor een uitstroombestemming. Daarbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van de leerling in relatie tot de voor de uitstroombestemming vereiste kennis en vaardigheden. De onderbouwing bevat ten minste een weergave van de belemmerende en bevorderende factoren die van invloed zijn op het onderwijs aan de leerling. Het gaat hier om kind gebonden factoren en omgevingsfactoren die het onderwijsproces kunnen beïnvloeden en die (mede) bepalen of een leerling een bepaalde uitstroombestemming kan bereiken, zoals bijvoorbeeld motivatie, doorzettingsvermogen, een stimulerende thuisomgeving en/of kenmerken van de leerling. Deze factoren vormen belangrijke bouwstenen in de onderbouwing van de keuze die wordt gemaakt voor de te verwachten uitstroombestemming van de leerling. Wanneer het bevoegd gezag het ontwikkelingsperspectief voor de eerste keer na inschrijving vaststelt, zal de onderbouwing een weergave zijn van de voor de uitstroombestemming relevante gegevens in de beginsituatie van de leerling, zoals die bijvoorbeeld blijkt uit het onderwijskundig rapport indien de leerling eerder onderwijs heeft gevolgd. De te bieden ondersteuning en begeleiding en, indien aan de orde, de afwijkingen van het onderwijsprogramma.

Ten minste jaarlijks evalueert de school met de ouders het OPP.

Mede op basis van deze evaluatie neemt de school, indien nodig, extra maatregelen om de leerling op koers te houden richting de uitstroombestemming of stelt de school het OPP bij. Het spreekt vanzelf dat de school in het voortraject en bij het opstellen van het OPP zelf zoveel mogelijk samen optrekt met de ouders van een leerling en indien mogelijk, met de leerling zelf.

De inspectie zal bij het toezicht dat zij uitoefent op de scholen voor basisonderwijs, speciaal basisonderwijs, voortgezet onderwijs en praktijkonderwijs vragen naar de leerlingen die extra ondersteuning hebben en toetsen of voor hen een ontwikkelingsperspectief is opgesteld en of deze voldoet aan de wettelijke eisen (zoals in dit memo weergegeven).

In de brochure omtrent het Ontwikkelingsperspectief plan het volgende:

Wetgeving passend onderwijs

De wetgeving passend onderwijs eist dat scholen het perspectief (de uitstroom) voor een aantal leerlingen individueel vastleggen in een OntwikkelingsPerspectiefPlan. Het gaat hierbij om leerlingen die extra ondersteuning van het samenwerkingsverband nodig hebben om hun perspectief (uitstroom) te realiseren. Jaarlijkse evaluatie van de doelen in het OPP maakt duidelijk of een leerling met extra ondersteuning zich naar verwachting ontwikkelt.

Aanvullend handelen vanuit extra ondersteuning

Extra ondersteuning verzorgen vraagt meer van leerkrachten en docenten dan wat de schoolbesturen hebben vastgesteld als basisondersteuning (zie het schoolondersteuningsprofiel). Het OPP beschrijft hoe de school aansluit bij de mogelijkheden van de leerling, met het oog op het vastgestelde uitstroomperspectief. Dit kan ander leerkrachtgedrag vragen, aanvullend pedagogisch en/of didactisch handelen of een andere manier van kijken naar leerlingen door de leerkracht of de docent voor de klas. Het kan ook leiden tot aanpassingen in de ondersteuningsstructuur van de school.

Opstellen van het OPP

Het OntwikkelingsPerspectiefPlan wordt vastgesteld na op overeenstemming gericht overleg met de ouders. Dit gebeurt zo snel mogelijk na inschrijving of toewijzen van de extra ondersteuning, maar uiterlijk binnen zes weken.

Perspectief en bijbehorende doelen van het OPP

De vraag 'welk perspectief bieden wij deze leerling?' raakt onmiddellijk aan de vraag 'wat betekent dat voor de doelen die we moeten halen? Daarbij wordt rekening gehouden met de stand van zaken bij de start van het OPP en de leertijd die we nog hebben met deze leerling. In het OPP staan doelen die gekoppeld zijn aan het curriculum van de school. Bij het OPP staat voorop dat de leerkracht/docent binnen de groep kan omgaan met verschillen (differentiëren) voor leerlingen die dat nodig hebben. Dit was nog geen vanzelfsprekend gegeven bij het werken met individuele handelingsplannen

Uitwerking van de extra ondersteuning

De onderwijsbehoefte van de leerling met extra ondersteuning wordt vertaald in concrete en haalbare handelingsuggesties die passen bij het beoogde uitstroorniveau en uitstroomperspectief van de leerling.

- Wat heeft de leerling nodig om de beoogde einddoelen te halen?
- Wat heeft de leerkracht nodig om de leerling hierbij te ondersteunen?
- Wat heeft de school/ het team nodig om dit te kunnen realiseren?
- Wat hebben de ouders nodig om de leerling hierbij te ondersteunen?

2. Wat is de noodzaak om voor leerlingen die werken volgens een eigen leerlijn een OPP op te stellen?

Uit: Analyse en Waardering van Opbrengsten, pagina C-53, 2016:

Leerlingen met een eigen leerlijn voor taal en rekenen én met een indicatie voor LGF,SO, SBO of extra ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband:

Voor leerlingen die werkten volgens een eigen leerlijn voor taal en rekenen in de schooljaren vóór het schooljaar 2014-2015 en uitgesloten konden worden bij de beoordeling van de leerresultaten, daartoe golden de volgende bepalingen:

de school heeft voor deze leerling einddoelen bepaald (een ontwikkelingsperspectief) die voldoende onderbouwd en realistisch zijn en van deze einddoelen zijn tussendoelen afgeleid en de school kan aantonen dat de leerling zich op beide vakgebieden naar verwachting ontwikkelt (dus volgens de gestelde doelen) op basis van tenminste twee evaluaties.

Voor de beoordeling van 2014 - 2015 en latere schooljaren geldt dat de inspectie de leerresultaten van deze leerlingen uitsluit bij de beoordeling van de leerresultaten als zij beperktere capaciteiten hebben (maximaal niveau eind groep 7) en als gevolg daarvan zijn losgekoppeld van het reguliere programma en een eigen leerlijn voor taal én rekenen en wiskunde hebben.

Uit: Regeling leerresultaten PO 2014, zichtdatum 15-11-2016, geldend vanaf 01-01-2016

Hieronder staat beschreven hoe en wanneer een correctie (zijnde een herberekening) van de leerresultaten plaatsvindt voor bepaalde groepskenmerken of individuele kenmerken van leerlingen en voor enkele specifieke omstandigheden.

1. Leerlingen die voldoen aan de ontheffingsgronden (vanaf schooljaar 2014-2015)

Voor de leerresultaten van scholen behaald in het schooljaar 2014-2015 en volgende geldt dat leerlingen die voldoen aan de ontheffingsgronden vastgelegd in de Beleidsregel ontheffingsgronden eindtoetsing po, niet worden betrokken bij de beoordeling van de leerresultaten. Als leerlingen die voldoen aan de ontheffingsgronden wel hebben deelgenomen aan de toets, herberekent de inspectie het schoolgemiddelde, waarbij de leerresultaten van deze leerlingen buiten beschouwing worden gelaten.

Kort samengevat gaat het hier om de volgende leerlingen:

1. Leerlingen die zeer moeilijk lerend zijn.
2. Leerlingen die meervoudig gehandicapt zijn.
3. Leerlingen die korter dan vier jaar in Nederland wonen en de Nederlandse taal nog niet voldoende beheersen.

2. Leerlingen die uitstromen naar het praktijkonderwijs of voortgezet speciaal onderwijs

Leerlingen met een indicatie voor het voortgezet speciaal onderwijs (vso) of praktijkonderwijs (pro) houdt de inspectie buiten de beoordeling van de leerresultaten. Dit doet zij ook als deze leerlingen de indicatie hebben, maar hier in de praktijk niet daadwerkelijk naar uitstromen. Als leerlingen met een pro- of vso-indicatie wel hebben deelgenomen aan de toets, herberekent de inspectie het schoolgemiddelde, waarbij de leerresultaten van deze leerlingen buiten beschouwing worden gelaten.

3. Leerlingen met beperkte cognitieve capaciteiten op het gebied van taal én rekenen.

Schooljaren 2014-2015 en volgende:

Bij de beoordeling van de leerresultaten in schooljaar 2014-2015 en volgende sluit de inspectie de leerresultaten van leerlingen met beperkte cognitieve capaciteiten uit.

De beperkte cognitieve capaciteit van de leerling kan de school op twee manieren aantonen:

- uit de gegevens in het leerling dossier blijkt dat de leerling maximaal het eindniveau van leerjaar 6 behaalt voor taal én rekenen.
- de leerling heeft een IQ onder de 80. Bij een IQ-test geldt dat deze voldoet aan de criteria van de Commissie Testaangelegenheden Nederland (COTAN). Indien de IQ-test ouder is dan twee jaar bevestigen gegevens uit het leerling- en onderwijsvolgsysteem de uitkomsten van de eerdere IQ-test.

4. Leerlingen die in leerjaar 7 of 8 zijn ingestroomd

De inspectie kan de leerresultaten van leerlingen die in leerjaar 7 of 8 zijn ingestroomd buiten beschouwing laten bij de beoordeling van de leerresultaten. Als de inspectie dit doet, corrigeert zij voor alle leerlingen die dit betreft en niet alleen voor de zwakst scorende leerlingen.

5. Leerlingen die ten onrechte niet aan de toets hebben deelgenomen

De inspectie baseert haar oordeel over de leerresultaten in principe op de leerresultaten van alle leerlingen in leerjaar 8. Het is mogelijk dat er geen leerresultaten beschikbaar zijn voor leerlingen, die de inspectie echter niet buiten beschouwing wenst te laten. Dit betreft bijvoorbeeld leerlingen die naar het LWOO uitstromen en niet hebben deelgenomen aan de eindtoets.

Conclusie:

Het werken volgens een eigen leerlijn is onder bepaalde condities mogelijk en voorziet eveneens in het mogelijk maken van een herberekening, echter de kwaliteitseisen van de leerlijn, als eerder opgenomen in de beoordeling van voor 2014 - 2015, ontbreekt. Klaarblijkelijk valt het werken volgens een eigen leerlijn onder de basisondersteuning, wat blijkt uit de formulering basisondersteuning, waarbij tenminste afspraken zijn gemaakt wat betreft de lichte curatieve interventies met name het bieden van onderwijsprogramma's en leerlijnen die zijn afgestemd op leerlingen met een meer of minder dan gemiddelde intelligentie. De begrenzing van ondersteuning voor leerlingen op basis van IQ alleen wordt vermeden. Heldere afspraken daaromtrent zijn echter onduidelijk.

Een afspraak zou kunnen zijn dat we voor deze leerlingen een eigen leerlijn opstellen, met onderstaande vergelijkbare criteria:

Leerlingen met een IQ <70;

Leerlingen eind groep 3 met leerrendementen <50%, ondanks aantoonbare intensieve hulp;

Leerlingen die gedurende 3 opeenvolgende toets momenten leerrendementen <75% voor begrijpend lezen en rekenen & wiskunde, ondanks aantoonbare intensieve hulp;

Leerlingen met citoscore A+/I op begrijpend lezen en rekenen en wiskunde;

Leerlingen met een licht of mediumarrangement van cluster 2;

Leerlingen die langdurige ziek zijn (geweest).

Advies: maak en houd onderscheid tussen de begrippen eigen leerlijn en OPP!

3. Is het mogelijk om gebruik te maken van hetzelfde (bijgestelde) format?

Het bestaande format leent zich goed voor het opstellen van een eigen leerlijn. Daarbij verdient het aanbeveling om het aan te vullen vanuit onderstaande:

Duidelijke vaststelling van de einddoelen voor de resterende jaren op basis van de vastgestelde leerroutes BB/KB (leerroute 2) en PRO (leerroute 3) en plusroute.

Mogelijkheid om het OPP in ParnasSys te kunnen invullen (beginsituatie/uitstroomniveau per vak per schooljaar).

Ter informatie:

Met de invoering van passend onderwijs vervalt de leerlinggebonden financiering (lgf). Hierdoor vervalt ook de registratie van leerlingen die in het regulier onderwijs extra ondersteuning krijgen. Het wetsvoorstel Registratie ontwikkelingsperspectief in BRON regelt de registratie van het ontwikkelingsperspectief en de registratie van plaatsing op een Orthopedagogisch en Didactisch Centrum (OPDC) in het Basisregister Onderwijs (BRON). Op deze manier houdt het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zicht op de gegevens van leerlingen die extra ondersteuning ontvangen in het regulier onderwijs en leerlingen die onderwijs volgen op een OPDC. Het gaat hierbij om gegevens die voor de inspectie nodig zijn voor het toezicht op de kwaliteit van passend onderwijs en voor de monitoring en evaluatie van passend onderwijs. OCW verwacht deze registratie medio Maart 2015 te kunnen realiseren. Hierbij zal de registratie van het OPP en de registratie van de plaatsing in het OPDC worden vastgelegd door de schoolbesturen. In het format zijn de velden die daarbij van belang zijn opgenomen.